

Forestilling som eksempel

I det følgende koncentrerer vi opmærksomheden om et fænomen, som spiller en rolle for og i alle mennesker: FORESTILLINGEN. Ved hjælp af dette vil vi se forholdet mellem personlighedens fire led, men også samspillet med omverdenen.

En forestilling viser sig som en tanke eller et billede. Den er et fantasiprodukt, og fantasien tilhører æterlegemet. Fantasi er leg, frie energier, der kan sammenkobles og adskilles i alle mulige retninger. Det er jeget, som fantaserer eller oplever fantasiprodukter. Bevidsthedens tilstand og astrallegemet afgør, om produktet er en tanke eller et billede.

Den tidlige eller primitive bevidsthed tænker ikke i begreber, men i billeder. Barnet lærer verden at kende gennem billeder, indtryk. Senere bliver de begrebsliggjort. Billeddannelsen har dog den største betydning, også for den voksne. En person, der er stivnet i et begrebsapparat, oplever ikke det rummelige, det visuelle ved ordene og hændelserne. Når fantasien er fri, er begreberne ikke tørre, men suppleres med levende forestillinger

eller billeder med rumfornemmelse.

En forestilling, hvad enten den er et tankeindhold eller noget visuelt, retter sig mod fremtiden, men den virker i nuet. Er den en god forestilling, medfører den en god stemning og et lyst syn på tilværelsen. Er den dårlig, formørker den den aktuelle situation og skaber tristhed. Forestillingslivet har en stor indvirkning på personligheden.

Samfundet og medierne spiller på forestillingerne, reklamerne især. Alt med følelsesværdi implicerer forestillinger: musik, sensationspressen, modebranchen, popindustrien. Ideologi baserer sig på forestillinger.

Inde i personen er de hyppigste forestillinger dagdrømmen og de natlige drømme. De er umiddelbart forbundet med billeder, og man kommer altid mere til klarhed over sig selv ved at bevidstgøre dem. De er den direkte adgang til æterlegemet, de konstruktive energier i mennesket.

En forestilling kan have sin oprindelse i hvert af de 4 led. Derved får den forskelligartede funktioner og sammensætninger.

Når en forestilling har sin oprindelse i æterlegemet, starter den som en impuls. At en impuls medfører en forestilling, skyldes at impulsen ikke uden videre leves ud. I en social sammenhæng er det umuligt at følge alle impulser. Den nødvendige tilpasning implicerer blokeringer i forhold til impulslivet.

Ingen ønsker at underlægge sig blokeringer. Individet har en livsdrift, der tilstræber de bedst mulige levevilkår. Derfor opstår billeddannelsen som en erstatning for virkeliggørelse af det impulsive. Og derved opnår individet den lystoplevelse, der ellers var blokeret. I en 4-delning er forestillingen sammensat af

- (3) IMPULS
 BLOKERING
 BILLEDDANNELSE
 LYST

Forestilling erstatter selvudfoldelse, eller selvudfoldelse tilvejebringes gennem billeddannelsen, dog kun på fantasiplanet. Bevidsthedens billeddannelse baserer sig på fortidige oplevelser af lyst, men får som regel andre proportioner. Jo større blokeringen er, jo større dimensioner får indholdet af forestillingen. Jeg vil leve, og bliver det ikke tilfredsstillet i sin hverdag, skaber fantasilivet situationer, der giver jeget den fornødne mening. I eventyret får den fattige og underkendte dreng prinsessen og det halve kongerige.

Når astrallegemet er stamfader, skabes forestillingen af en

spænding. En spændt situation er udgangspunktet. Enten stilles der krav udefra, eller personen oplever et vanskeligt problem. Spændingen skaber eller bliver til en forventning om at blive fri af den. Forestillingen er et ønske, der kompenserer virkeligheden. "Et kongerige for et lokum" eller "Gid man var langt borte!"

Forestillingen springer over, hvorøgardet er lavest og undgår de reelle problemer i virkeligheden. Den undgår også den faktiske livsspænding. Der er god mening i at blive sig sine forestillinger bevidst og korrigere dem i forhold til virkeligheden. Ellers sluger de den energi, der er bedst tjent med at blive investeret i reelle forhold

Denne form for forestilling har en anden 4-delning end den foregående:

(4)	SPÆNDING
	ØNSKE
	FORVENTNING
	KOMPENSATION

Ønsket om en lykkelig befrielse kommer fra æterlegemet og baserer sig på tidligere afspænding og harmoni. Det ved jeget også, idet det forventer en god afslutning. Bevidstheden kompenserer, bl.a. med de nævnte eksempler. Om natten er det drømmebevidstheden, der forløser kropsspændinger fra den foregående dag gennem rummelige symboler.

Her har vi et eksempel på, hvordan alle 4 led i personligheden altid er til stede, men arbejder på forskellige niveauer. Om natten er æterlegemet den hvilende krop. Astrallegemet er de uforløste spændinger, der danner rammen om drømmelivet. Og jeget er hovedpersonen i sine drømme. Noget tilsvarende ser vi ved dagdrømmen. Astrallegemet er den dominerende instans under arbejdet, mens jeget boltrer sig med fritidssysler. Bevidstheden er klart til stede ved samtaler, planlægning, kritisk vurdering m.m.

Den sidste 4-delning er brugbar i andre sammensænge. Udgangspunktet kan være en arbejdsgivers ønske om at få udført et stykke arbejde. Han skaber en forventning hos arbejderens, holder "en gulerod" foran næsen på ham. Den økonomiske gevinst er en kompensation for sliddet og det hårde arbejde. Arbejdsgiveren kender forestillingens værdi, hvorfor han undervejs henvender sig til den arbejdende med opmuntrende replikker. Det er især nødvendigt, når arbejdet savner mening i forhold til manden/kvinden, der udfører det.

Forventning kan også være udgangspunktet. I gamle dage glædede børnene sig til juleaften. Der var god grund til det, for de vid-

ste, at familien var samlet, at man da slap hverdagens byrder og havde det rart sammen. Den sidste måned var lang, og man var spændt på, om man fik, hvad man ønskede sig. Julen og de øvrige traditioner kompenserede den trivielle hverdag eller det daglige slid. I dag har julen fået en anden karakter. Forretningsverdenen har gjort sit til, at den ikke længere indeholder den samme kvalitet og gode stemning.

En forestilling, der opstår i bevidstheden, er en tanke. For eksempel: "Jøderne er en uren race og årsag til tidens forfald". Når denne tanke får en effekt som forestilling, skyldes det, at den har overbevisningskarakter. Der skal tro til, og der skal være et behov for at tro det. Troen kan blive så stærk, at den får realitetskarakter, og da er det egentlig ikke længere en forestilling, men virkelighed. Jøder er pr. definition "Aagerkarle, Svindlere, Bedragere og Mordere".

Tankens indhold må indfri et behov for at have gennemslagskraft. Behovet i 30'erne var stabilitet, og det lykkedes med denne forestilling om en fælles fjende at tilvejebringe en midlertidig stabilisering. På trods af dens urigtighed!

Forestillinger har en utrolig magt over sindene. Det er vigtigt her at understrege, at de ikke behøver at være negative. Indholdet kan være humanitært og gå ud på at skabe de bedst mulige vilkår for alle mennesker. Det væsentlige er at forholde sig til indholdet og korrigere dem i retning af sandhed og en sund udvikling. Enhver ny mulighed for mennesket starter som forestilling. At lade fantasien komme til orde er at åbne sig for livsmulighederne. At de bliver misbrugt, er tragisk og i grunden unødvendigt. Einstein ønskede ikke atombombesprængning, men den viden, han havde fået, kom i de forkerte hænder, tilfaldt mennesker, der ikke havde magt over sig selv.

I dag er reklamen den mest dominerende falske forestilling. Den skaber kunstige behov uden nogen sinde at opfylde de reelle behov, som den taler til. Indholdet skaber en falsk tro på fremtiden og diffuse tanker hos modtagerne. Modtageren sløves med hensyn til de væsentlige tanker om livet, og tilværelsens indhold bliver en tom materialisme. Det er en mat tid, vi lever i. Vi er opfyldt af de forkerte tanker om det, vi laver.

4-delingen, der udtrykker denne type af forestillinger, skabt i bevidstheden, ser sådan ud:

(5) TANKE
TRO
BEHOV
INDHOLD

Forestillingens indhold er her det væsentlige, mens lyst og forventning var i forgrunden i (3) og (4). Det svarer meget godt til virkeligheden, hvor f.eks. en rose til forskellig til betragtes på forskellige måder. Én dag hæfter man sig ved dens skønhed. En anden dag studerer man den nøje. Og en tredje er man ligeglad med den. osv. Der er mange faktorer, der spiller ind, men det kommer bl.a. an på, hvilke af de 4 led der er aktive og i forgrunden.

Den fjerde type af forestillinger starter i jeget som vilje. Man sætter sig for at ville lave et eller andet, og det implicerer en forestilling om projektet. Projektet har et mål, som man ser for sig, selv om det ikke er færdigt. Under arbejdet virker forestillingen som drivkraft og vedligeholder.

En mand får ideen, at han vil bygge et skib. Det er målet. Han har det færdige produkt i bagehovedet. Dette er oplagt drivkraften i hans forhavende. Ideen holdes vedlige under hele forløbet, også når han ikke arbejder. Er han undervejs ved at køre sur i det, hjælper forestillingen ham. Den vedligeholder interessen, tilskynder ham til at fortsætte.

I en 4-delning gør disse faktorer sig gældende:

(6) VILJE
MÅL
DRIVKRAFT
VEDLIGEHOLDER

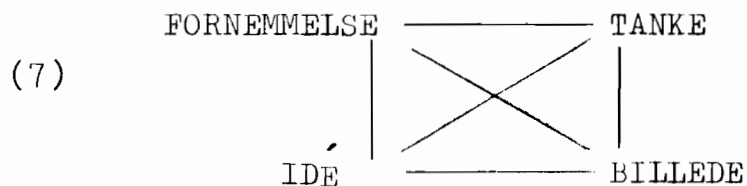
Begreberne ligner hinanden to og to, og det er nærliggende at spørge: Betyder de da ikke det samme? Kunne det samme forhold ikke udtrykkes med bare to begreber?

4-delningen udtrykker en hel funktion, hvor alle bevægelser virker sammen i et hele. Vilje og mål udtrykker det horisontale, henh. bevægelsen bagfra eller i personen, og det, der tilstræbes forude, det bevægelsen retter sig imod. Drivkraft og vedligeholder er vertikale bevægelser, nedefra og oppefra. Skulle det udtrykkes kropsligt, kunne man sige, at drivkraften sidder i fødderne, og vedligeholdelsen i armene og hænderne, der styrer og former.

De kropslige sammenhænge eller analogier er et enormt spændende studium, men det falder ikke inden for denne bogs rammer at beskrive dem. (Selvfølgelig skal det tages op senere) Her er det brugt som oplagt illustration til en vanskelig problemstilling, der ellers krævede mere plads.

Forestillingens forhold til de 4 led

Vi har behandlet 4 typer af forestillinger og forstået dem i 4-delinger. Det er en begrebslig opdeling, der forsøger at indfange den brogede virkelighed. I realiteten er der altid tale om et samvirke mellem flere led i personligheden, og en forestilling vil være vanskelig at placere udelukkende i én af de 4 kategorier, der begrebsligt er udviklet. Det bliver tydeligt, idet vi finder en enkelt benævnelse for hver af de 4 forestillingsmåder. Vi ser nu på deres manifestationer, hvordan de viser sig. Der er disse 4 muligheder:

4-delingen har en enorm ulempe. Den bliver uoverskuelig, hvis man tænker den til bunds. Endnu mere problematisk bliver det, når man forsøger at sammenholde flere 4-delinger. Derfor er man nødt til at vælge og fastholde bestemte problemstillinger. Som i virkeligheden gælder det om at holde fast ved det væsentlige.

Fornemmelse svarer her til den første 4-delning (3), idet den opleves som lyst og måske et billede eller en tanke, men uden særlig klarhed. Jeget fornemmer en lystimpuls. Ideen kan være såvel (5) som (6), og tanken dem alle, mens billedet er den sandsynlige forestilling ved (6) og eventuelt (3). Man kan selv prøve efter. Hovedsagen her er at få begreb om forestillingens mulige fremtoninger.

Hvert af de 4 led har sit specielle instrument, hvor forestillingerne bliver til. Derved får vi de 4 forskellige former.

Ideerne eller urbillederne opstår af arketyperne i æterlegemet. Arketyperne er det dybeste i personligheden, det hvorved mennesket dybest set er forbundet med virkeligheden og andre mennesker. De danner det menneskelige grundmønster. Fantasien er bundet af arketyperns lovmæssighed, der er meget vidtfavnede og mulighedsfyldt i forhold til den verden, vi kender. Arketyperne er livsmulighederne, og derfor opstår ideerne naturligt derfra.

Ønskes et dybere kendskab til begreberne i dette afsnit, henvises til værker af Jung. Hensigten er i denne sammenhæng at tilknytte forestillingen de 4 led og vise dens betydning på forskellige niveauer i personligheden.

Ideer udspringer af æterlegemet, og fornemmelser er tilknyttet astrallegemets komplekser. Komplekserne er dannet gennem opdragel-

sen og virker determinerende ind på menneskets adfærd. De ytrer sig bl.a. gennem fornemmelser. Fornemmelsen bliver en forestilling, idet jeget forsøger at tolke den. At få en fornemmelse af sig selv er det første skridt på vej til at lære sig selv at kende. På samme måde starter viden om verden som fornemmelse af sammenhænge, idet verden betragtes i sin kompleksitet. Et kompleks kan lige så vel opleves i verden som i kroppen, og kan begge steder bearbejdes med lige stor ret. Det svarer til omtalen af engagement i kapitel 2.

Forestillingen som en tanke dannes i bevidstheden. Idet en tanke er levende, er den forbundet med en forestilling. Derved får tanken dybde og effekt. Bevidsthedens udvikling afgør, hvor arketyperiske tanker kan være, hvor dybt de rækker, og hvor sande de er. Mens tanker i reglen er målrettede og utvetydige, er arketyperne altid flertydige og med et utal af variationsmuligheder. Et menneske med en svagt udviklet bevidsthed vil blive psykotisk, hvis det konfronteres med det arketyperiske kaos.

I jeget dannes forestillingen af symbolfunktionen, og den er da et billede. Symbolfunktionen er styret af forestillingsevnen. Den er jegets eller personens mulighed for at tolke verden og give den indhold og mening. En forestilling er en helhed, og personen tilstræber helhed, også i sin opfattelse af verden. Derfor har man et billede af eller en forestilling om den verden, man lever i. Den forstås ikke reelt i al sin relativisme og uigenkæmshed, men tillægges en struktur. Den tolkes, og personen får et bestemt syn på verden, et bestemt billede af den. Jeget farver omgivelserne og giver derved sin omverden symbolværdi. En edderkop er ikke en edderkop, men noget ækelt kravl. En bil er ikke en teknisk opfindelse, skruet sammen på en bestemt måde, men en dejlig eller en praktisk ting at have, eventuelt et statussymbol. På samme måde bliver andre mennesker venner og fjender. Ingen er pr. definition en fjende eller en ven.

Evnen til at danne symboler ligger uden for jeget og hænger dybest set sammen med arketyperne. Ligeså ligger bevidstheden som instrument uden for bevidsthedsprocesserne. Men det er jeget, der farver omgivelserne og giver verden symbolværdi. Derfor tilskrives symbolfunktionen jeget.